

QALXANABƏNZƏR VƏZİNİN MORFOLOJİ PARAMETRLƏRİNİN TƏYİN EDİLMƏSİNİN PATOLOJİ PROSESİN QİYMƏTLƏNDİRİLMƏSİNDƏ ROLU

Rüstəmov S.M., Seyidova Z.R.

Azərbaycan Tibb Universiteti. İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrası. Bakı, Azərbaycan

Nəşr tarixi: Dekabr 2019

*Əlaqə üçün məlumatlar: Bakı. Binəqədi rayonu, ev 4, mən.35; e-mail: sadagat.rustamova@mail.ru

ROLE OF DEFINING THE MORPHOLOGICAL PARAMETERS OF THE THYROID GLAND TO DIAGNOSE OF THE PATHOLOGICAL PROCESS

Rustumov S.M., Seyidov Z.R.

Azerbaijan Medical University, Department of Human Anatomy and Medical Terminology. Azerbaijan

Publication date: December 2019

Contact information: Baku, Binagadi district 4, apartment 35; e-mail: sadaqat.rustamova@mail.ru

Hər bir insan öz gündəlik həyatında həkimlə məsləhətləşmədə müxtəlif tibbi vasitələrdən istifadə edə bilər.

Buna misal olaraq, müxtəlif iltihabi proseslər zamanı tərkibinə yod əlavə edilmiş su, lüqol məhlulundan istifadə etmə, həmçinin çəkini azaltmaq və mübadilə proseslərini sürətləndirmə məqsədilə bəzi dərmanların, o cümlədən hormonların nəzarətsiz qəbulunu qeyd etmək olar. Odur ki, hər bir qadında gündəlik həyat rejimi şəraitində, həmçinin hamiləlikdən əvvəl qalxanabənzər vəzinin hormon səviyyəsinin, eləcə də anticisimlərinin (anti-TPO) yoxlanılması tibbi cəhətdən mühüm hesab olunur.

Bu mənada tədqiqatımızın əsas məqsədi də Azərbaycanda endemik və qeyri endemik ərazilərdə yaşayan əhali içərisində qalxanabənzər vəzinin morfo-metrik göstəricilərinin təyin edil məsindən ibarət olmuşdur.

Bunu nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikasında endemik ərazidə yaşayan gənclik və yetkinlik dövrünün I mərhələsində olan əhali içərisində, xüsusilə qadınlarda qalxanabənzər vəzinin ölçülərini müəyyən etmişik. Nəzərə almaq lazımdır ki, göstərilən yaşlarda qalxanabənzər vəzi parametrlərinin morfo-metrik qiymətləndirilməsi labüd hesab olunur.

Tədqiqat zamanı müəyyənləşdirdik ki,

endemik ərazi üzrə müşahidə edilən şəxslərdə vəzinin uzunluğu $44,8 \pm 0,3$ mm, eni $24,8 \pm 0,4$ mm, qalınlığı $16,8 \pm 0,4$ mm, kütləsi isə $26,3 \pm 0,2$ gr təşkil edir. Tədqiq edilən göstəriciləri qeyri - endemik ərazi üzrə nəzərdən keçirdikdə, həmin bölgələrdə yaşayan qadınlarda qalxanabənzər vəzinin uzunluğunun $43,9 \pm 0,4$ mm, eninin $23,9 \pm 0,4$ mm, qalınlığının $17,3 \pm 0,4$ mm, kütləsinin isə $24,8 \pm 0,2$ gr təşkil etdiyi müəyyən olundu.

Bu baxımdan qeyd edilən yaş dövrlərini Əhatə edən və qeyri-endemik bölgələrdə yaşayan Əhali içərisində də qalxanabənzər vəzinin morfometrik ölçüləri üzrə müxtəliflik qeyd edilir.

Ümumiyyətlə, özündə halsızlıq, yorğunluq, əsəbilik, menstrual siklədə pozğunluq, eləcə də, çəki artmasına meyllilik hiss edən və yaşı 35-40 olan hər hansı qadın mütləq həkimə müraciət etməlidir. Xəstələrin müraciət etdiyi mütəxəssis həkim isə həтта qalxanabənzər

vəzinin funksiyasının pozulmadığı və hormon səviyyəsinin dəyişmədiyi hallarda belə dinamik müşahidə üsulunu seçərsə, bu zaman müalicə təyin edilməsə belə, mütəmadi yoxlamanın zəruriliyi müsbət təsir göstərmiş olar.

Apardığımız araşdırmalarımızda cərrahi müdaxiləyə məruz qalmış otuz yaşdan yuxarı şəxslərin, həmçinin endemik ərazidə yaşayan əhali içərisində 34 qadının qalxanabənzər vəzisinin nəticələrinə əsaslanaraq, aşağıdakı qənaətə gəlmək mümkündür.

- I. Mütəmadi olaraq qanda triod stimullaşdır içi hormonun (TSH) səviyyəsinin yoxlanılması.
- II. Hər bir insanın müvafiq müayinələrdən keçməsi və həkim nəzarətində olması.
- III. Profilaktik məqsədlə qalxanabənzər vəzinin morfometrik göstəricilərinin təyin edilməsi.

Bütün bunlar hər bir insanın sağlam həyat tərzini üçün çox vacib şərtlər hesab olunur.